

מדיניות ניגודי עניינים – הבנק הבינלאומי

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") מספק ועוסק במגוון רחב של שירותים פיננסיים, לרבות מתן אשראי, מסחר בניירות ערך ונגזרים ובאמצעות חברות בנות במתן שירותי נאמנות וניהול תיקים. בבנק קיימים מדיניות ונהלים העוסקים בהיבטי ניגודי עניינים. מסמך מדיניות זה מאמץ היבטים פרטניים של ניגודי עניינים הכרוכים בפעילות הבנק כברוקר דילר.

זיהוי ומניעה של ניגודי עניינים

בבנק מתקיימים תהליכים לזיהוי נסיבות שיש בהן פוטנציאל לניגוד עניינים ומיושמים נהלים ובקורות לצמצום החשיפות לניגודי עניינים אלו. כלל עובדי הבנק מחויבים לציית למדיניות ולנהלים של הבנק בהיבטים אלו, ואינם מורשים לבצע בעקיפין פעולות האסורות עליהם במישורין לפי מדיניות ונהלים אלו.

במקרים בהם המבנה הארגוני או הנהלים שנקבעו למניעת נסיבות שיש בהן ניגוד עניינים אינם מספיקים כדי לוודא, ברמת סבירות נאותה, כי הלקוחות אינם עלולים להיפגע כתוצאה מניגוד העניינים, הבנק צפוי לנקוט במדיניות של שקיפות מלאה ולהציג גילוי בכתב על כך ללקוח לרבות הצעדים שנקטו להפחתת הסיכון לפני ביצוע עסקאות עבורו.

זיהוי מצבי ניגוד עניינים

הבנק חותר לוודא כי ביכולתו לזהות, למנוע או לנהל באופן מיטבי ניגודי עניינים פוטנציאליים. הבנק עשוי למנוע או לנהל ניגודי עניינים פוטנציאליים במגוון אמצעים, כגון הימנעות, יצירת מחסומי העברת מידע ("חומות סיניות") ומתן גילויים מתאימים ללקוחות העשויים להיות מושפעים מניגוד העניינים.

בעת זיהוי נסיבות שבהן קיים או ישנו פוטנציאל לניגודי עניינים, שעליהם חלה מדיניות זו, הבנק בוחן האם קיים סיכון לנזק כלשהו ללקוח, תוך התחשבות בשאלה האם הבנק או אחד מעובדיו:

- צפוי להפיק רווח כספי, או להימנע מהפסד כספי, על חשבון הלקוח;
- בעל עניין בתוצאות שירות הניתן ללקוח או בתוצאות עסקה המבוצעת עבור הלקוח, אשר שונות מהאינטרס של הלקוח;
- בעל תמריץ כספי או אחר להעדפת האינטרסים של לקוח או קבוצת לקוחות על פני לקוח אחר;
- עוסק באותו תחום עיסוק שבו עוסק הלקוח; או
- מקבל או צפוי לקבל מצד ג', שאינו הלקוח, תמריץ כלשהו בקשר לשירות הניתן ללקוח.

הבנק זיהה כי עלולים להתעורר ניגודי עניינים פוטנציאליים בשלושה מישורים עיקריים:

1) ניגוד עניינים בין הבנק ולקוחותיו – דוגמאות:

- הבנק עשוי להיות מעוניין בביצוע עסקאות עבור חשבונות העצמי (בנוסטרו) במכשירים פיננסיים בהם גם לקוחותיו מעוניינים לבצע עסקאות.¹
- הבנק עשוי להעניק שירותי ייעוץ או אנליזה ללקוחותיו במכשירים פיננסיים אשר יש לו החזקה או אינטרס בתיווך או במכירה שלהם, כגון פיקדונות מובנים שמייצר הבנק או בני"ע להם משמש הבנק כחתם או מפיץ.²
- מתן שירותי ייעוץ במכשירי השקעה בהם הבנק מספק שירותים בנקאיים ושירותים באמצעות חברת הנאמנות שבבעלותו.³
- הפניית לקוחות על ידי הבנק לקבלת שירותים מחברת ניהול התיקים שבבעלותו.⁴
- הבנק עלול להשיא רווח, או למנוע הפסד, על חשבונות של לקוח.
- יש לבנק אינטרס בתוצאה של שירות הניתן ללקוח או עסקה שבוצעה עבור הלקוח, שאינו זהה לאינטרס הלקוח ביחס לשירות ו/או לעסקה.
- הלקוח מתחרה של הבנק (למשל, חבר בורסה).
- עסקאות שהבנק מבצע עם או עבור הלקוחות (עסקאות בהן הבנק עושה שוק כגון עסקאות במט"ח, נגזרי מט"ח ונגזרי ריבית), בהן קיים "פער" מידע מובנה בין מוכר לקונה. בעת מכירה או תיווך או ייעוץ להשקעה במכשירים פיננסיים הבנק עשוי להיות חשוף למידע פנים אודות המכשירים הפיננסיים מכוח פעילותיו האחרות, כגון פעילות מתן האשראי של הבנק.⁵

¹ קיימות "חומות סיניות" בין העוסקים בביצוע עסקאות המבוצעות עבור הנוסטרו לבין אלו העוסקים בעסקאות המבוצעות עבור לקוחות הבנק.

² במסגרת ביצוע פעולת השקעה בפיקדונות מובנים הלקוחות נדרשים לחתום על הסכמים הכוללים התייחסות לניגוד עניינים אפשרי מול הבנק. בנוסף, הבנק לא מיינץ ללקוחותיו ברכישת ני"ע של הבנק. באשר לאנליזה, הבנק נעזר בשירותי מחקר של גופים חיצוניים. ככל שעשויים להתקיים ניגודי עניינים למול פעילות החיתום וההפצה של הבנק, הדבר יובא לידיעת הלקוח שיקבל הודעת ניגוד עניינים.

³ בבנק נקבע כי במקרה בו ההכנסות של הבנק בגין שירותי בנקאות וברוקראז' ושירותי נאמנות בגין גוף מנהל קרנות ספציפי עולות על הרף המוגדר הדבר ייחשב כניגוד עניינים, ומערך הייעוץ יידרש להצהיר בפני לקוחותיו המיועצים כי מתקיים ניגוד עניינים כאמור. נערכת בקרה מידי שנה לבחינת חציית הרף האמור.

⁴ קיים נוהל הקובע כי במקרים אלו נדרש ליידע את הלקוח אודות ניגוד העניינים הקיים לבנק בהינתן הקשר שלו לחברת ניהול התיקים.

⁵ בני"ע הסוחרים אינם מודעים לפעילות מתן האשראי של הבנק ובכל מקרה מבצעים הוראות בהתאם להנחיות ספציפיות של הלקוח; במערך הייעוץ קיימת הרשאה למספר יועצים בודדים הרשאים להיחשף לחשבונות של תאגידים נסחרים להם הבנק מעמיד אשראי, ולגבי יועצים אלו קיימת בקרה לעניין מתן הייעוץ שמעניקים בניירות ערך של תאגידים אלו.

○ בעת מכירה או תיווך של ניירות ערך, הבנק עשוי לקבל תמריצים מצד ג' (כגון עמלות מטעם קרנות) עבור ביצוע המכירה או התיווך.⁶ הבנק עשוי לשלם גם הוא תמריצים לצדד ג', כגון עמלות, אשר הובילו אותו ללקוחות או עסקאות, עם או בלי התייחסות לעסקה ספציפית.

(2) ניגוד עניינים בין לקוחות הבנק – דוגמא:

קיים פוטנציאל לניגוד עניינים בהעדפת לקוח אחד על פני אחר כגון תיעדוף בביצוע הוראות מסחר, במועד מסירת מידע, במתן גישה להשקעות פיננסיות, באופן הטיפול והיענות לבקשות, במתן ייעוץ ועוד.⁷

(3) ניגוד עניינים בין עובדי הבנק למול הבנק או לקוחותיו – דוגמאות:⁸

- עובד הבנק עלול להיות בעל עניין בהשקעה במכשירים פיננסיים מסוימים לטובת מקורביו.
- עובד הבנק עשוי להיות בעל עניין בהשקעה אישית במכשיר פיננסי מסוים ובמקביל לספק המלצות השקעה ללקוחות הבנק על אותו מכשיר פיננסי.

צעדים שהבנק נוקט למניעה או צמצום החשיפה לניגודי עניינים

להלן האמצעים העיקריים בהם הבנק עשוי לנקוט על מנת למנוע או לצמצם חשיפה לניגודי עניינים, בין אם קיימים או פוטנציאליים, בשים לב כי לא מדובר ברשימה ממצה:

- קיימים נהלים ותהליכים לזיהוי נסיבות בהן ישנו פוטנציאל לניגודי עניינים.
- קיימות "חומות סיניות" שנועדו למנוע העברת מידע בין פעילויות עסקיות שונות בבנק, הכוללות הפרדות מבניות, ארגוניות ועסקיות בין הדסקים השונים, כגון הפרדה בין הדסק הפועל מול הלקוחות והדסק האחראי על ניהול תיק הנוסטרו של הבנק והפרדה בין מערך הייעוץ לבין הדסק האחראי על ניהול תיק הנוסטרו, וזאת על מנת למנוע מעבר מידע בין הדסקים השונים ושימוש בו באופן שעלול לפגוע בשוק או באינטרסים של הלקוחות.
- נקבעה מדיניות תגמול לעובדי הבנק, האוסרת על קבלת תגמול הנובע מעסקה ספציפית.
- עובדי חדר עסקאות חותמים על הצהרת "קרובים ומקורבים" מדי שנה. כמו כן, קיימים נהלים המגדירים את המגבלות החלות על עובדי הבנק, בני משפחותיהם וקרוביהם בעת ביצוע פעולות במכשירים פיננסיים. בנוסף, קיימים נהלים האוסרים על קבלת טובות הנאה ומגבילים קבלת מתנות מלקוחות ו/או ספקים מצד עובדי הבנק.
- קיימים נהלים המבטיחים כי לא תהא העדפה בין לקוחות, ובכלל זאת כי לא תהא העדפה של פעולות שמבקש לבצע נוסטרו הבנק למול לקוחות אחרים.
- קיימים נהלים למניעת שימוש במידע פנים בפעילות מסחר בניירות ערך.
- קיימים חשבונות נפרדים לפעילות בני"ע של הבנק ולפעילות לקוחותיו.
- מתקיימות הכשרות עובדים והדרכות מעת לעת בנושא ניגודי עניינים.
- בבנק קיים נוהל צדדים קשורים המתייחס בין היתר לנושא של ניגודי עניינים אשר עלולים להיווצר מול צד קשור לבנק, וכן מגדיר את האיסורים בהקשר של עסקאות מול צד קשור.
- בבנק קיימים מגוון כלים כגון: נהלי עבודה לסוחרים אשר מטרתם למנוע ניגודי עניינים ובקורות יזומות באמצעות קווי הגנה (ראשון, שני ושלישי) - חלקן בקורות ממוכנות ע"י מערכות ייעודיות. כלים אלו משמשים כאמור למניעת ניגודי עניינים ולמעקב אחר שימוש במידע פנים ועמידה בהנחיות הקשורות להיבטי ניגודי עניינים.
- במקרים בהם המבנה הארגוני או הנהלים שנקבעו למניעת נסיבות שיש בהן ניגוד עניינים אינם מספיקים כדי לוודא, ברמת סבירות נאותה, כי הלקוח אינו עשוי להיפגע כתוצאה מניגוד העניינים הבנק יציג ללקוח גילוי בכתב בנושא, לרבות הצעדים שנקטו להפחתת הסיכון לפני ביצוע עסקאות עבורו, וזאת על מנת לאפשר ללקוח לקבל החלטה ביחס לקבלת השירות שעליו ישפיע ניגוד העניינים.

⁶ הבנק מקבל עמלות הפצה זהות מקרנות דומות. בנוסף, בהשוואה למוצרים אחרים (בגינם הבנק מקבל עמלות קנייה ומכירה) אין הבנק יכול לדעת מראש את הרווחיות למול עמלות ההפצה. במערך הייעוץ קבלת עמלות ההפצה משוקפת ללקוחות, כאשר ישנה התייחסות בהסכם לנושא של עמלות ההפצה.

⁷ בבנק קיימים נהלים בחדרי העסקאות המבטיחים כי לא תהא העדפה בין לקוחות.

⁸ קיימים נהלים המגדירים את המגבלות החלות על עובדי הבנק, בני משפחותיהם וקרוביהם בעת ביצוע פעולות במכשירים פיננסיים; עובדי חדר עסקאות חותמים על הצהרת "קרובים ומקורבים" מדי שנה; אנליסטים המעניקים שירותי אנליזה ללקוחות הבנק נדרשים לגלות על כל עניין אישי שיש להם בהשקעה בני"ע ומבוצעות בקורות תקופתיות בנושא.